

Meer info

Als u meer wilt weten over transgenders, zijn de volgende websites interessant:

Continuum.nl

Digitaal tijdschrift over genderdiversiteit en transgender.

Genderkalender.nl

Online agenda met een overzicht van alle transgerelateerde activiteiten en evenementen.

Transman.nl

Uitgebreide site met nieuws, medische info, praktische tips en persoonlijke ervaringen. Vooral gericht op transmannen en partners.

Travestie.org

Online T*-community website, vooral gericht op travestieten en transvrouwen.

Over Transman.nl

De website Transman.nl is het centrale punt voor transmannen (vrouw-naar-man transseksuelen), hun partners, professionals en andere belangstellenden. De site is sinds oktober 2005 uitgegroeid tot een van de belangrijkste informatiebronnen binnen de gemeenschap van transgenders.

Via de website wordt elke twee à drie weken een nieuwsbrief verstuurd. Deze nieuwsbrief bevat een inleiding van de artikelen die op de website zijn gepubliceerd.

Daarnaast geeft Transman.nl voorlichting over transgenders en transseksualiteit door middel van lezingen en presentaties.

Colofon

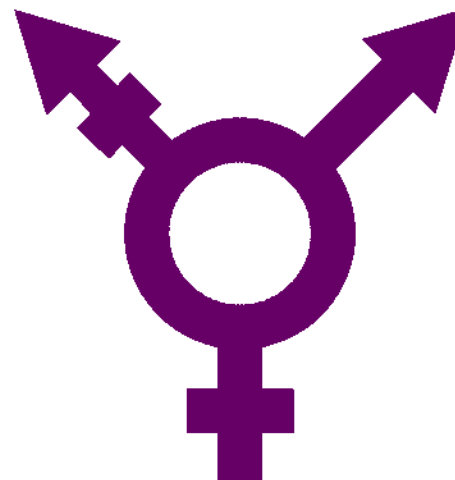
Deze brochure is een uitgave van Transman.nl.

Tekst & vormgeving: Jochem Verdonk.

Met dank aan Alex, Anke en Leon voor hun aanvullingen.

September 2011.

Transgender in Nederland

info over:
genderdysforie,
transgender
&
transseksualiteit

Enkele definities

Genderdysforie

Genderdysforie mensen voelen zich niet helemaal of helemaal niet thuis in hun eigen lichaam. Hun geest voelt zich (deels) van een ander geslacht dan hun lichaam is. Kortom, hun geestelijke geslacht of *genderidentiteit* past niet bij hun lichamelijke geslacht. Genderdysforie is een medische term.

Transgender

Transgenders zijn mensen die zich niet helemaal thuis voelen in hun eigen lichaam. Ze voelen zich geen man en geen vrouw, maar voelen zich mens. Sommige transgenders leven afwisselend als man of als vrouw, en voelen zich daar goed bij. Andere transgenders leven tussen de twee geslachten in. Vaak zijn transgenders ontevreden over (een deel van) hun lichaam, omdat die niet past bij hun genderidentiteit. Sommigen willen daarom graag een (gedeeltelijke) medische behandeling, maar dat is in Nederland niet mogelijk.

Het begrip transgender wordt steeds vaker ook als verzamelwoord gebruikt voor alle mensen die zich transgender, transseksueel en/of travestiet voelen of zich op een andere manier niet thuisvoelen in de tweedeling man/vrouw. Deze betekenis is de laatste jaren onder invloed van het Engels ontstaan.

Transseksueel

Transseksuelen zijn mensen die zich helemaal niet thuisvoelen in hun eigen lichaam. Hun genderidentiteit is tegengesteld aan hun lichamelijke geslacht. Ze voelen zich gevangen in het verkeerde lichaam: vrouwen in een mannenlichaam of mannen in een vrouwenlichaam. Vaak zijn transseksuelen zo ontevreden over het geslacht van hun lichaam, dat ze een medische behandeling willen. Omdat de woorden "man-naar-vrouw transseksueel" en "vrouw-naar-man transseksueel" een hele mond vol is, worden vaak de begrippen "MV" of "transvrouw" resp. "VM" of "transman" gebruikt.

Travestiet

Travestieten zijn mensen van wie de genderidentiteit ook niet helemaal past bij hun lichamelijke geslacht. Ze kleden zich soms of regelmatig als iemand van het andere geslacht, en geven zo hun genderidentiteit een plaats in hun leven. Travestieten hebben een soort "deeltijdregeling" voor hun genderidentiteit, en voelen zich daar goed bij. Het zijn vaak mannen die zich kleden als vrouw.

Geen strikte scheiding

In de praktijk is er natuurlijk niet zo'n strikte scheiding tussen transgenders, transseksuelen en travestieten, als de definities hierboven lijken aan te geven. Het gebeurt bijv. regelmatig dat een transgender of een travestiet na verloop van tijd beseft transseksueel te zijn.

men zich vaak legitimeren. Het is voor transgenders confronterend om steeds het verouderde paspoort of rijbewijs te moeten tonen.

Soms leidt het zelfs tot vervelende situaties, omdat de controleur denkt dat het paspoort of rijbewijs vals is. Het is heel gênant om aan een wildvreemde ter uitleg je volledige (medische) situatie te moeten vertellen. Bovendien wordt dat niet altijd in een aparte ruimte gedaan, zodat iedereen kan meeluisteren.

Organisaties

Er zijn in Nederland de volgende (belangen)organisaties voor transgenders:

Stichting Transman

Telingstraat 13, 3512 GV Utrecht

Stichting Transman is de belangenorganisatie voor transmannen en hun partners. Stichting Transman organiseert diverse ontmoetingsactiviteiten, geeft voorlichting en behartigt belangen.

Transgender Netwerk Nederland (TNN)

Postbus 71, 1000 AB Amsterdam

[T] 020 521 90 00

[E] info@transgendernetwerk.nl / [I] www.transgendernetwerk.nl

TNN geeft door een bundeling van krachten transgenders in Nederland een gezicht. Het is ontstaan uit een samenwerking van (belangen)organisaties voor transgenders. TNN is politiek actief, behartigt belangen en geeft voorlichting.

Transgendersvereniging Nederland

(voorheen Landelijke Kontaktgroep Travestie en Transseksualiteit (LKG T&T))

Postbus 11.575, 1001 GN Amsterdam

[T] 06 25 43 58 65

[E] info@transgendernederland.nl / [I] www.transgendernederland.nl

Transgendersvereniging Nederland heeft diverse regionale T&T-groepen, organiseert groepsbijeenkomsten, geeft voorlichting en behartigt belangen. Ze richten zich vooral op travestieten en man-naar-vrouw-transseksuelen.

Transvisie-Schorer en P.O.S.T.

Postbus 15.830, 1001 NH Amsterdam

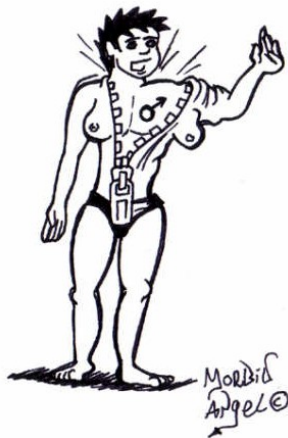
Transvisie-Schorer: [T] 020 573 94 44 / [E] transvisie@transvisie.nu

P.O.S.T.: [T] 020 573 94 30 / [E] secretariaat@transvisie.nu

[I] www.transvisie.net

Transvisie-Schorer biedt psychosociale hulpverlening aan transvrouwen, transmannen, transgenders, genderjongeren, ouders, partners, naasten. P.O.S.T. organiseert groepsbijeenkomsten, geeft voorlichting en behartigt belangen.

Voor veel man-naar-vrouw transseksuelen is de RLF moeilijker dan voor vrouw-naar-man transseksuelen. VM-transseksuelen kleden zich vaak al een tijd androgyn, maar voor MV-transseksuelen is dat veel moeilijker. In onze samenleving is een vrouw met een broek normaal, maar een man in een jurk wordt sociaal niet geaccepteerd.

Operaties

Als de RLF volgens de psycholoog goed is verlopen, komt de transseksueel is aanmerking voor het laatste onderdeel van de geslachtsaanpassende behandeling: de operatie(s). Transvrouwen hebben maar één operatie nodig, waarbij van de penis een vagina wordt gemaakt. Transmannen ondergaan in principe drie operaties: eerst worden de borsten verwijderd, daarna de baarmoeder en als laatste wordt van de vagina een penis gemaakt. De operaties zijn het laatste en minst zichtbare deel van de hele behandeling!

Passabel

De meeste transseksuelen hopen na de medische behandeling passabel te zijn. Ze willen graag gewoon als vrouw of man door het leven gaan, zonder dat

men kan zien dat ze een transseksueel verleden hebben.

In de praktijk blijkt dat voor transvrouwen lastiger te zijn dan voor transmannen. Veel transvrouwen worden rijzige vrouwen, terwijl de meeste transmannen kleine mannen worden. In onze multiculturele samenleving valt het eerste veel meer op.

Na de behandeling

Transseksuelen die de geslachtsaanpassende behandeling achter de rug hebben, voelen zich niet altijd transgender meer. Sommigen voelen zich nu gewoon vrouw of man, misschien "met een transseksuele achtergrond". Anderen blijven zich wel transvrouw of transman noemen. Daarmee geven ze aan dat zij een ander verleden hebben dan biologische vrouwen en mannen.

Paspoort

In Nederland kunnen transseksuelen hun nieuwe geslacht in hun papieren laten aanpassen. Voorwaarde is echter dat ze geen kinderen meer kunnen baren of verwekken. Dat betekent dat ze dit pas kunnen laten wijzigen na de (tweede) operatie. Het besluit tot aanpassing gaat via de rechtbank, en kost daarom een aantal maanden. Vervolgens kunnen de geboorte-akte en de gegevens in de Gemeentelijke Basis Administratie worden aangepast.

Dat officiële papieren pas ná de volledige behandeling kunnen worden aangepast, brengt transgenders soms in een lastig parket. Tegenwoordig moet

Man of vrouw? Of mens?

Als je praat over transgenders of transseksualiteit, dan ontstaat er al snel een zekere spraakverwarring. Want hoe moet je een transgender noemen? Man of vrouw? Hij of zij? Of misschien mens en het? Hoewel de samenleving meestal kijkt naar iemands uiterlijk (en dus naar het lichamelijke geslacht), kijken transgenders zelf juist naar iemands eigen beleving (en dus naar hun genderidentiteit).

Een man-naar-vrouw transseksueel voelt zich vrouw, en wil dus aangesproken worden als "vrouw" en "zij". En een vrouw-naar-man transseksueel voelt zich man, en wil dus dat men naar hem verwijst als "man" en "hij". Dit geldt vanaf het moment dat iemand aangeeft dat zij of hij transseksueel is. Vaak is diegene dan nog niet begonnen met een medische behandeling, en zijn er uiterlijk nog geen veranderingen te zien.

Transgenders die zich noch man noch vrouw voelen, hebben een probleem, want het Nederlands schiet voor hen tekort. Zij lossen het probleem op door creatief met taal te zijn: sommigen noemen zich "mens" of "vreer" en "zhij" of "zhaar", anderen vermijden dit soort woorden zoveel mogelijk.

Tip: Weet je niet hoe iemand bij voorkeur aangesproken wil worden? Vraag het dan gewoon aan diegene! Dan zit je zeker goed.

Hoe voelt het?

Mensen die zelf niet transgender zijn, kunnen zich vaak niet voorstellen hoe het is om transgender te zijn. Als je een idee wilt krijgen, doe dan het volgende gedachten-experiment: stel je voor dat je op een ochtend voor de spiegel staat, kijkt en het verkeerde lichaam ziet. Je voelt je als altijd -een man resp. een vrouw-, maar je lijf is dat van een vrouw resp. een man. Dat is misschien één dag grappig, maar daarna wil je je eigen lichaam terug. Dat gevoel hebben transseksuelen altijd, de hele dag door. Voor transgenders geldt (ongeveer) hetzelfde.

Een aantal cijfers

Cijfers die vaak worden genoemd zijn: 1 op de 11.900 mensen is man-naar-vrouw transseksueel en 1 op de 30.400 mensen is vrouw-naar-man transseksueel (Bakker e.a., 1993). Deze aantallen zijn echter achterhaald.

De nieuwste cijfers geven aan: 1 op de 3.500 à 6.200 mensen is man-naar-vrouw transseksueel en 1 op de 6.200 à 8.900 mensen is vrouw-naar-man transseksueel (Olyslager en Conway, 2008). Dit zijn alleen in Nederland behandelde transseksuelen. Het voorkomen van transseksualiteit in het algemeen wordt in hetzelfde onderzoek geschat op: 1 op de 1.000 à 2.000 voor man-naar-vrouw transseksuelen en 1 op de 2.000 à 4.000 vrouw-naar-man transseksuelen.

In het rapport *Seksuele gezondheid in Nederland 2006* van de Rutgers Nisso Groep worden nog hogere cijfers genoemd: "Als mensen zich aanzienlijk sterker van de andere dan van de eigen sekse ervaren benoemen we dit als een tegengestelde genderidentiteit. Zowel bij mannen als bij vrouwen is dit bij 0,5% aan de hand. Het betreft naar schatting tussen de 16.300 en 49.000 mannen en 16.000 tot 48.000 vrouwen van 19 t/m 69 jaar." (pag. 181)

Over transgenders staat in hetzelfde rapport: "Daarnaast is bij 5,1% van de mannen en 5,0% van de vrouwen de identiteit weliswaar niet tegengesteld aan hun sekse, maar wel op zijn minst ambivalent. (...) Omgerekend naar de Nederlandse populatie van 19-69 jarigen betreft dit naar schatting tussen 229.000 en 332.000 mannen en 219.000 tot 321.000 vrouwen." (pag. 181)

Ontdekking

Sommige transgenders weten al vanaf jonge leeftijd dat ze transgender zijn. Rond het 3e/4e levensjaar krijgen kinderen het besef dat er "mensen als papa" en "mensen als mama" zijn. Vanaf dat moment kunnen ze dus ook beseffen dat ze zich anders voelen dan ze eruit zien. Andere transgenders voelen zich als kind weliswaar anders, maar beseffen pas in de puberteit of daarna wat er precies aan de hand is. In elk geval is de ontdekking dat je transgender bent altijd ingrijpend.

Coming out

Voor jezelf weten dat je transgender bent, is één ding. Er voor je omgeving over uit komen, is iets heel anders. Daar is veel moed voor nodig. Sommige transgenders zijn bang dat ze niet serieus genomen worden, anderen willen hun gezin of familie niet belasten en weer anderen vrezen hun baan te verliezen. Deze angsten blijken -helaas- reëel, want regelmatig komen transgenders er alleen voor te staan.

Weet je het zeker?

Mensen vragen vaak aan transgenders hoe ze het zo zeker weten. Dat kun je niet uitleggen; je weet het gewoon. Net zoals andere mensen weten dat hun lichaam van het juiste geslacht is, en dat ook niet kunnen uitleggen.

Homo en transgender

Vaak worden transgenders in één adem genoemd met homoseksuelen. Eigenlijk is dat vreemd, want homoseksualiteit gaat over je seksuele voorkeur, over wat je aantrekkelijk vindt in een ander. Maar transgender gaat over je eigen genderidentiteit, over hoe je je voelt als man en/of vrouw. Dat zijn dus verschillende dingen.

Natuurlijk hebben transgenders ook een seksuele voorkeur. Sommige transgenders vallen op vrouwen, anderen op mannen en weer anderen op beiden. Transgenders zijn dus ook -net als ieder ander- hetero, homo of biseksueel.

Operatie of therapie?

Als je genderidentiteit en je lichamelijke geslacht niet bij elkaar passen, dan is dat in principe op twee manieren op te lossen:

- Je past je identiteit aan naar het lichaam, en kiest voor psychotherapie.
- Je past je lichaam aan naar de genderidentiteit, en kiest voor operaties.

De praktijk heeft echter geleerd dat psychotherapie zelden een goed effect geeft. Wetenschappelijk onderzoek bevestigt dat ook (Benjamin, 1966; Gooren, 1986). Daarom kunnen transseksuelen in Nederland een geslachtsaanpassende behandeling krijgen. Want dat is in principe de enige manier om transseksualiteit met succes te behandelen.

Medische behandeling

In Nederland zijn twee genderteams, die een geslachtsaanpassende behandeling kunnen geven: het VU Medisch Centrum en het UMCG. Kinderen en jongeren kunnen alleen bij het VUmc terecht, waar ze begeleid worden tot ze oud genoeg zijn voor een medische behandeling (vanaf 16 jaar).

Psycholoog

De eerste stap van de behandeling is gesprekken met een psycholoog. Deze beoordeelt of de persoon in kwestie inderdaad genderdysfoor is én of deze persoon genoeg draagkracht heeft om de geslachtsaanpassende behandeling aan te kunnen. Zo ja, dan mag hij/zij beginnen met de hormoontherapie.

Hormoontherapie

Het begin van de hormoontherapie is voor veel transseksuelen een mijlpaal: het is een erkenning van hun gevoelens. Het is het eerste tastbare resultaat op hun (vaak lange) weg om zichzelf te worden.

Transvrouwen krijgen oestrogenen voorgeschreven, transmannen testosteron. Deze hormonen moeten ze de rest van hun leven blijven gebruiken, want hun lichaam kan de goede hormonen niet zelf aanmaken.

Het is de hormoontherapie die zorgt voor de grootste uiterlijke veranderingen. De hormonen maken dat de transseksueel er als een vrouw resp. een man gaat uitzien.

Real-life fase

Gelijk met de hormoontherapie start ook de real-life fase (RLF). Dit is een periode van 1,5 jaar waarin de transseksueel moet gaan leven "in de rol van het gewenste geslacht". Transvrouwen moeten dus als vrouw gaan leven, en transmannen als man. Dat betekent dat de transseksueel uit de kast moet komen voor de hele omgeving: gezin, familie, vrienden en collega's. Ze moeten een nieuwe naam kiezen, zich anders gaan kleden, naar het andere toilet, etc.